

Avizul Comitetului Economic și Social European privind instrumentele statistice de măsurare a voluntariatului (aviz din proprie inițiativă)

(2014/C 170/02)

Raportor: **dl Krzysztof PATER**

La 14 februarie 2013, în conformitate cu articolul 29 alineatul (2) din Regulamentul de procedură, Comitetul Economic și Social European a hotărât să elaboreze un aviz din proprie inițiativă cu privire la

„Instrumentele statistice de măsurare a voluntariatului”

(aviz din proprie inițiativă).

Secțiunea pentru uniunea economică și monetară și coeziune economică și socială, însărcinată cu pregătirea lucrărilor Comitetului pe această temă, și-a adoptat avizul la 14 noiembrie 2013.

În cea de-a 494-a sesiune plenară, care a avut loc la 10 și 11 decembrie 2013 (ședința din 10 decembrie 2013), Comitetul Economic și Social European a adoptat prezentul aviz cu 109 voturi pentru, 1 vot împotriva și 5 abțineri.

1. Concluzii și recomandări

1.1 Având în vedere că voluntariatul este:

1.1.1 un motor important de creștere incluzivă, care contribuie la capitalul social și uman și promovează solidaritatea între generații, oferind în același timp o valoare economică semnificativă,

1.1.2 un factor-cheie în mai multe politici sociale și un indicator al impactului politicilor publice, care ar trebui să fie monitorizat și evaluat în mod eficient, spre a oferi cunoștințe adecvate factorilor de decizie,

1.1.3 un subiect de cercetare care este în prezent insuficient măsurat, din cauza anchetelor lipsite de coerență și a caracterului lor prea restrictiv, care nu țin seama de aspecte precum ajutorul voluntar furnizat direct persoanelor, în afara oricărei structuri organizatorice, și nici de valoarea economică a activității de voluntariat,

1.2 Comitetul solicită Comisiei Europene:

1.2.1 să pună în aplicare condițiile pentru a începe activități metodologice și inițiative de cercetare-pilot care să vizeze definirea principiilor care stau la baza cercetării în materie de voluntariat a institutelor naționale de statistică din statele membre ale UE. În acest sens, ar trebui să se utilizeze manualul Organizației Internaționale a Muncii privind măsurarea activității de voluntariat și experiența țărilor care s-au angajat deja în cercetare folosind soluțiile recomandate în acest manual;

1.2.2 în următorii câțiva ani, să elaboreze o metodologie standardizată pentru cercetarea în domeniul activității de voluntariat și să asigure adoptarea acesteia prin intermediul unui regulament adecvat al Comisiei Europene, pentru ca statele membre să efectueze cercetări în mod regulat;

1.2.3 să ia măsuri pentru a încuraja institutele de statistică ale statelor membre să se implice în cercetarea în domeniul activității de voluntariat înainte de introducerea regulamentului;

1.2.4 să colecteze și să pună la dispoziție informații coerente rezultate din cercetarea în domeniul activității de voluntariat efectuată în diferite țări sau la nivelul UE;

1.2.5 să introducă măsuri juridice obligatorii la nivelul UE și al statelor membre care să dea posibilitatea sectorului non-profit să cofinanțeze subvenții publice din valoarea economică realizată prin munca de voluntariat, estimată pe baza unor date statistice solide obținute cu instrumente statistice elaborate în conformitate cu prezentul aviz.

1.3 În plus, CESE folosește această ocazie pentru a reitera necesitatea unui mediu favorabil și a sprijinului pentru activitățile de voluntariat. Sugestii exacte pentru un mediu favorabil voluntariatului au fost dezvoltate în cadrul Anului european al voluntariatului 2011, iar acest lucru include sprijinul durabil pentru activitățile de voluntariat care contribuie în mod semnificativ la binele comun ⁽¹⁾.

⁽¹⁾ JO C 181, 21.6.2012, p. 150

2. Context

2.1 Conform definiției termenului „voluntariat” utilizate pe scară largă (în instituțiile UE), acesta se referă la toate formele de activitate de voluntariat, formală sau informală, desfășurate de o persoană din proprie voință, alegere și motivație, fără preocupare pentru câștig financiar.

2.2 Coerentă cu acest mod de înțelegere a voluntariatului și chiar mai exactă este definiția activității de voluntariat din Manualul Organizației Internaționale a Muncii privind măsurarea activităților de voluntariat, folosită drept cadru conceptual pentru măsurarea activității formale și informale de voluntariat în diferite contexte culturale și juridice. În conformitate cu această definiție, activitatea de voluntariat înseamnă „munca neremunerată neobligatorie, adică timpul pe care oamenii îl alocă fără plată activităților derulate prin intermediul unei organizații sau direct pentru cei din afara propriei gospodării”⁽²⁾. Această definiție, care descrie cu precizie caracteristicile voluntariatului, ar trebui să fie utilizată în cercetarea comparativă internațională, deoarece răspunde necesității de a ține cont de toate caracteristicile importante ale activității de voluntariat în definițiile utilizate în fiecare țară, asigurând astfel o definiție uniformă domeniului de studiu, indiferent de circumstanțele locale.

2.3 În ultimii ani, mai ales în legătură cu 2011 Anul european al voluntariatului, multe documente ale CE, PE și Consiliului, precum și ale CESE, CoR și organizațiilor societății civile europene au subliniat faptul că voluntariatul este asociat cu valorile-cheie ale UE, cum ar fi participarea civică și solidaritatea cu persoanele aflate în dificultate. A fost subliniat faptul că voluntariatul aduce o contribuție majoră la acea parte a bunăstării sociale care nu este măsurată de PIB și că are o influență majoră asupra calității vieții oamenilor. Din punct de vedere sistemic, munca voluntară ajută la crearea capitalului social, construirea și consolidarea unor legături de încredere și a cooperării, cultivând totodată norme și valori sociale general acceptate. Voluntariatul informal este o formă importantă de investiție în capitalul uman, de exemplu prin îngrijirea informală și educația copiilor și tinerilor, în timp ce voluntariatul formal joacă un rol-cheie, printre altele, la dezvoltarea competențelor transversale și la dobândirea de noi competențe profesionale. Și îngrijirea voluntară, atât cea asigurată persoanelor vârstnice, cât și cea asigurată de către acestea, este de maximă importanță într-o Europă aflată în proces de îmbătrânire. Toate aceste caracteristici, care indică rolul voluntariatului în construirea coeziunii sociale și facilitarea ocupării forței de muncă, înseamnă că acesta este considerat un element important de creștere incluzivă, formând unul dintre cei trei piloni ai Strategiei Europa 2020.

2.4 Un element cheie al dezbaterii l-au reprezentat recomandările care subliniază necesitatea de a colecta date comparabile care să ilustreze importanța socială și economică a voluntariatului. În acest sens, se face referire la metodologia propusă în manualul OIM ca model adecvat pentru efectuarea de cercetări statistice în acest domeniu⁽³⁾.

2.5 Aceste recomandări au fost clar legate de constatarea că nu sunt disponibile suficiente date în domeniul voluntariatului, evaluare care este încă valabilă.

2.6 În mai multe țări s-au desfășurat cercetări în domeniul voluntariatului care au acoperit numeroase aspecte-cheie (nu numai nivelul de participare la acest tip de activitate și profilul demografic al persoanelor implicate, ci și motivația lor, de exemplu). Un obstacol în calea utilizării acestei cercetări pentru efectuarea de analize la nivelul întregii UE îl reprezintă lipsa de coerență în ceea ce privește domeniul de aplicare al definiției voluntariatului și a mijloacelor de definire a acesteia, precum și alte diferențe metodologice (de exemplu, în perioada acoperită de cercetare, neconcordanțe în categoriile de vârstă folosite pentru populațiile analizate, diferite metode de cercetare, acuratețea rezultatelor), împreună cu diferențele în datele de cercetare. După cum s-a subliniat în raportul realizat la cererea Comisiei Europene de către firma de consultanță GHK, diferențele în rezultatele pot să difere de multe ori și cu 30-40%⁽⁴⁾.

⁽²⁾ *Manual on the Measurement of Volunteer Work, International Labour Organization* (Manual privind măsurarea activității de voluntariat, Organizația Internațională a Muncii), Geneva, 2011.

⁽³⁾ (1) Comunicare privind politicile UE și voluntariatul: recunoașterea și promovarea activităților de voluntariat transfrontaliere în UE, Comunicarea Comisiei către Parlamentul European, Consiliu, Comitetul Economic și Social și Comitetul Regiunilor (COM(2011) 568 final); (2) Rolul activităților de voluntariat în politica socială – Concluziile Consiliului – Consiliul Uniunii Europene, 2011; (3) JO C 181, 21.6.2012, p.150.

⁽⁴⁾ Raportul GHK *Volunteering in the European Union (Voluntariatul în Uniunea Europeană)*, GHK 2010.

2.7 Datele legate de voluntariat care sunt comparabile la nivel internațional și colectate periodic acoperă o arie destul de limitată, privind în special gradul de răspândire a activității voluntare (cu diferitele sale definiții) efectuată prin intermediul unor organizații (voluntariat formal) și profilul demografic al celor care activează. Uneori, cercetarea abordează alte teme, cum ar fi frecvența activității de voluntariat ⁽⁵⁾. Unele studii de acest tip nu se limitează la tema generală a voluntariatului, definit într-un fel sau altul, ci mai degrabă se concentrează pe mai multe tipuri (până la o duzină) de organizații sau de activități cărora le este dedicat timpul liber ⁽⁶⁾. Comparativ vorbind, întrebarea adresată cel mai rar se referă la numărul de ore lucrate de voluntari ⁽⁷⁾.

2.8 În ciuda diferențelor majore dintre rezultatele studiilor internaționale individuale, precum și dintre rezultatele naționale și internaționale, este încă posibil să spunem că activitatea de voluntariat – chiar dacă numai voluntariatul formal este luat în considerare – este foarte răspândită. Estimările privind numărul de voluntari din UE cu vârsta de peste 15 ani variază între 92 și 150 de milioane, ceea ce înseamnă că între 22% și 36% din adulții din toate țările UE sunt implicați în activitate voluntară, neremunerată, în diferite tipuri de organizații ⁽⁸⁾. Pozițiile adoptate de către principalele instituții ale UE cu privire la voluntariat se bazează pe o estimare relativ scăzută a numărului de voluntari, nu mai mult de 100 de milioane de persoane ⁽⁹⁾.

2.9 Pe baza datelor disponibile în prezent privind activitatea de voluntariat, nu este posibil să se efectueze analiza solicitată în documentele Comisiei, ale Parlamentului European, ale Consiliului European și ale CESE. În prezent, este imposibil să se monitorizeze în mod fiabil importanța economică a voluntariatului sau contribuția sa la politicile de la nivelul UE. Nu este posibil să se determine timpul total dedicat voluntariatului sau echivalentul monetar și să se evalueze astfel cât de extinsă este această activitate din perspectiva indicatorilor economici universali, cum ar fi ocuparea forței de muncă naționale (numărul de persoane care lucrează în economia națională) sau PIB-ul. Singurele date disponibile, care însă se limitează la voluntariatul formal, desfășurat în cadrul organizațiilor non-profit și evaluat pe baza unor metode care nu sunt foarte coerente, vine de la International Comparative Nonprofit Sector Project, coordonat de Universitatea Johns Hopkins (proiectul internațional comparativ privind sectorul non-profit). Aceste date au stabilit ponderea activității de voluntariat desfășurate în organisme non-profit în raport cu PIB-ul și a potențialului forței de muncă a populației economice active în doar trei state membre ale UE: Republica Cehă (0,2 % din PIB, 0,5 % din populația economic activă), Franța (1,4 %, 3,2 %) și Belgia (0,7 %, nu există date disponibile) ⁽¹⁰⁾.

⁽⁵⁾ De exemplu, în cadrul Anchetei sociale europene (ESS 2002-2010), la fiecare doi ani se colectează date privind gradul de răspândire al activității în serviciul partidelor politice sau al altor organizații sau asociații, cu motivația de a face bine sau de a preveni răul. Însă în ancheta pentru 2006 și 2012, respondenții au fost de asemenea întrebați cât de des au fost implicați în ultimele 12 luni în munca pentru comunitate sau pentru o organizație caritabilă.

⁽⁶⁾ Studiul privind valorile europene și unele sondaje din cadrul Eurobarometrului – coordonate de DG Comunicare (Eurobarometru 66.3/2006, 73.4/2010, 75.2/2011).

⁽⁷⁾ European Quality of Life Survey (Ancheta europeană privind calitatea vieții) (EQLS 2003, 2007), Eurobarometru 60.3 (2003/2004). Cele mai cuprinzătoare date privitoare la timpul alocat unei munci neremunerate în cadrul organizațiilor, asistenței informale pentru alte gospodării sau participării la ședințele unor organizații, grupuri sau comunități – ținând seama și de variațiile sezoniere din cursul anului – sunt colectate în cadrul anchetei sociale privind utilizarea timpului.

⁽⁸⁾ Estimările de mai sus provin din raportul GHK *Volunteering in the European Union (Voluntariatul în Uniunea Europeană)*, 2010.

⁽⁹⁾ Cifra de 100 de milioane de voluntari a fost inclusă în *Raportul privind contribuția voluntariatului la coeziunea economică și socială*, Parlamentul European, Comisia pentru dezvoltare regională (2008) (2007/2149 (INI) documentul A6-0070/2008.

⁽¹⁰⁾ Aceste rezultate se bazează pe studiile efectuate de organizațiile non-profit. Cercetarea a implicat calculul numărului total de ore de activitate de voluntariat în sectorul non-profit (care a fost convertit în numărul de echivalente normă întreagă) pentru a putea face comparația cu numărul de persoane active profesional dintr-o țară dată. Valoarea activității de voluntariat a fost apoi stabilită înmulțind numărul de echivalente normă întreagă cu salariul mediu din sectorul non-profit. Această metodă conduce la estimări mai scăzute ale numărului de ore de activitate și ale valorii acesteia, comparativ cu metoda descrisă în manualul OIM, deoarece în general organizațiile nu țin evidența numărului de ore lucrate de voluntari și tind să nu ia în calcul activitatea de voluntariat ocazională. În plus, rezultatele obținute se referă numai la sectorul non-profit, în timp ce metodologia OIM permite măsurarea tuturor activităților de voluntariat, pentru toate sectoarele instituționale. Rezultatele menționate la acest punct provin din publicația *The State of Global Civil Society and Volunteering. Latest findings from the implementation of the UN Nonprofit Handbook*, Salamon, L. M., Sokolowski, S. W., Haddock, M. A., Tice, H.S., Center for Civil Society Studies – Johns Hopkins University, 2013.

2.10 Pe baza principiilor metodologice prevăzute în manualul OIM, institutele naționale de statistică din trei țări UE (Polonia, Ungaria și Italia) au efectuat deja anchete privitoare la dimensiunile și valoarea activității de voluntariat, iar alte țări se pregătesc în același sens ⁽¹¹⁾. În prezent, sunt disponibile datele din 2011 pentru Polonia. Acesta arată că, în general, activitățile formale și informale de voluntariat au constituit echivalentul muncii unui procentaj de 9,6 % din cei care lucrează în economia națională în sens larg (care cuprinde și activitatea de voluntariat) și 2,8 % dintr-un PIB cu definiție largă. În Polonia, unde legăturile de familie sunt deosebit de puternice în familia extinsă, voluntariatul a cuprins în principal voluntariatul informal – cota sa de persoane care lucrează în economia națională, care cuprinde și voluntariatul, s-a ridicat la 8%, iar contribuția sa la PIB-ul cu definiție largă, la 2,2%. Voluntariatul oficial a reprezentat 1,6% și respectiv 0,6 % din categoriile menționate mai sus ⁽¹²⁾.

3. Manualul OIM ca abordare cuprinzătoare și universală a cercetării în domeniul voluntariatului

3.1 După cum s-a menționat mai sus, manualul de măsurare a activității de voluntariat publicat sub auspiciile OIM este menționat în aproape toate documentele UE privind voluntariatul ca un model potrivit pentru efectuarea de cercetări statistice în acest domeniu. Soluțiile metodologice cuprinse în acest manual au fost evidențiate și de Conferința internațională a statisticienilor din domeniul muncii ca o bază adecvată pentru cercetarea în domeniul activității de voluntariat. Se propune ca activitatea de voluntariat să fie inclusă în statisticile oficiale privind forța de muncă ⁽¹³⁾. Soluțiile propuse în manual au atras, de asemenea, sprijin din partea părților interesate în sectorul terțiar, multe ONG-uri promovând acest model de efectuare a cercetării în materie de voluntariat ⁽¹⁴⁾.

3.2 Abordarea metodologică propusă în manualul OIM este, de asemenea, un răspuns la lipsa sau incoerențele din datele disponibile privind voluntariatul în sectorul terțiar, o problemă identificată de Proiectul comparativ din sectorul non-profit și mai târziu subliniată ca obstacol major în calea elaborării de statistici precise pentru conturile naționale și contul-satelit al sectorului non-profit ⁽¹⁵⁾.

3.3 Abordarea metodologică se bazează pe o definiție operațională a fenomenului denumit în manual „activitate voluntară”. Aceasta nu se bazează pe un termen sau pe termeni specifici, uniform utilizați în cercetare în țările studiate, ci este, mai degrabă, o definiție descriptivă care evidențiază trei caracteristici fundamentale. Activitatea voluntară se definește prin acțiuni care:

- a) implică o muncă productivă,
- b) sunt neplătite,
- c) sunt neobligatorii și
- d) nu au utilitate în propria gospodărie.

Manualul conține mai multe explicații suplimentare, care ajută la rezolvarea oricărei îndoieli posibile cu privire la interpretarea criteriilor ⁽¹⁶⁾.

⁽¹¹⁾ Serviciul public de statistică al Portugaliei a desfășurat deja un modul-pilot pentru Ancheta privind forța de muncă, în conformitate cu manualul OIM; serviciile omoloage din Irlanda și Spania și-au exprimat intenția de a începe studii similare.

⁽¹²⁾ Nałecz, S., Goś-Wójcicka, K., (red.) Voluntariatul prin organizații și alte forme de activitate de voluntariat în afara propriei gospodării – 2011. Biroul central de statistică al Poloniei, Varșovia 2012.

⁽¹³⁾ În conformitate cu rezoluția adoptată la 11 octombrie 2013 de a 19-a Conferință internațională a statisticienilor din domeniul muncii, definiția statistică a muncii cuprinde și activitatea de voluntariat. Prin urmare, se propune ca aceasta să facă obiectul unei observații statistice regulate.

⁽¹⁴⁾ De exemplu, EYV 2011 Alliance, European Volunteer Centre (CEV), Johns Hopkins Center for Civil Society Studies (CCSS) și Associazione Promozione e Solidarietà (SPES).

⁽¹⁵⁾ Handbook on non-profit institutions in the System of National Accounts, United Nations Statistics Division (Manualul privind instituțiile non-profit în sistemul național de conturi, Divizia de statistică a ONU), New York, 2003.

⁽¹⁶⁾ În limbile franceză, spaniolă, italiană și muntegănească sunt disponibile traduceri oficiale care pot fi descărcate de la adresele www.ilo.org și www.evmp.eu.

3.4 Domeniul amplu al cercetării definit în manual face posibilă satisfacerea nevoilor de informare ale multor părți interesate. Definiția-cheie din manual a activității de voluntariat implică o gamă largă de cercetări, incluzând atât voluntariatul formal (definit de OIM ca activitate voluntară indirectă), cât și informal (definit de OIM ca activitate voluntară directă). În plus, accentul nu este pus pe un singur sector, ci include atât voluntariatul din sectorul terțiar, cât și în instituțiile din sectorul public și impune separarea datelor pe domenii și sectoare instituționale, de exemplu. Datele colectate sunt clar definite și flexibile pentru utilizatori.

3.5 Modelul de cercetare propus în manualul de OIM se bazează pe o serie de principii generale care să asigure coerența, indiferent de tipul de studiu pe care se bazează cercetarea:

- a) acoperirea cea mai largă posibil a populației, astfel încât să capteze toate componentele relevante ale populației;
- b) utilizarea definiției de „activitate voluntară” adoptată în manual și a terminologiei folosite pentru a o descrie;
- c) acoperirea tuturor formelor de voluntariat (de exemplu, activitatea de voluntariat pentru organizații sau prin intermediul lor și activitatea de voluntariat efectuată direct pentru persoane din afara gospodăriei sau pentru comunități);
- d) acoperirea variabilelor incluse în modulul de anchetă recomandat: cantitatea de timp de voluntariat (ore lucrate efectiv), tipul de activitate de muncă (ocupație), domeniul de voluntariat (sectorul industrial sau instituțional);
- e) capacitatea de a traduce activitățile de voluntariat în codurile de standarde ocupaționale (ISCO) și industriale (clasificarea standard NACE sau clasificarea ICNPO, orientate spre activitățile sectorului non-profit), pentru a permite o analiză suplimentară a pieței forței de muncă, inclusiv alocarea unei valori economice activității de voluntariat ⁽¹⁷⁾.

3.6 Metodologia propusă face posibilă concentrarea eforturilor de cercetare în primul rând pe achiziționarea datelor necesare pentru a cuantifica volumul și valoarea activității de voluntariat în unități economice standard, care să permită comparația cu ocuparea forței de muncă naționale sau cu PIB-ul. Datele colectate pot fi utilizate pentru a stabili cantitatea și valoarea diferitelor tipuri de activități de voluntariat defalcate în funcție de sectorul instituțional și economic, forma de activitate, regiune, nivelul de urbanizare etc.

3.7 Pe baza datelor culese cu ajutorul modulului privind activitatea voluntară, este de asemenea posibil să se efectueze numeroase analize de natură socială. Este posibil să se analizeze măsura și gradul de intensitate a activității voluntare, formele pe care le ia (pentru persoane sau organizații – în cazul structurilor formale, este posibil să se specifice domeniul de activitate sau sectorul). Această analiză ar putea lua în considerare diferitele caracteristici ale voluntarilor: caracteristicile demografice (de exemplu, vârsta, sexul, starea civilă), locul (de exemplu regiunea, mărimea localității) și nivelul profesional, educațional și material. Prin adăugarea de întrebări suplimentare la modulul privind activitatea de voluntariat, este de asemenea posibil să se analizeze motivațiile voluntarilor, motivele pentru care respondenții nu se implică în activități de voluntariat etc.

3.8 Având în vedere limitele memoriei umane, manualul adoptă o perioadă de referință de patru săptămâni pentru întrebările despre activitatea de voluntariat. Aceasta este dictată de necesitatea de a determina cât mai exact posibil numărul de ore dedicate voluntariatului. În același timp, perioada de patru săptămâni este semnificativ mai mică decât intervalul tipic de timp de 12 luni pentru cele mai multe cercetări în domeniul voluntariatului. Perioada de referință mai scurtă se traduce în cifre mai mici pentru gradul de răspândire a voluntariatului (numărul de voluntari) și creează riscul de a obține rezultate denaturate de fluctuațiile sezoniere. Prin urmare, se recomandă menținerea perioadei de patru săptămâni din motive de comparabilitate, căutându-se totodată și metode care să contrabalanseze caracterul sezonier și să asigure o mărime adecvată a eșantioanelor, cu un număr suficient de voluntari, pentru estimarea numărului de ore pentru diferitele grupuri.

⁽¹⁷⁾ Versiune prescurtată și modificată a prevederilor din Manualul privind măsurarea activității de voluntariat (p. 10). ISCO – Clasificarea internațională standard a ocupațiilor, NACE – nomenclatorul statistic al activităților economice din Uniunea Europeană; ICNPO – Clasificarea internațională a organizațiilor non-profit.

3.9 Metoda recomandată în ghid pentru cercetarea în domeniul activității de voluntariat este sub forma unui modul „Anchetă asupra forței de muncă” (AFM) sau a altui modul de anchetă utilizat pentru gospodării. Utilizarea AFM ca platformă asigură o serie de beneficii:

- (a) comparabilitate deplină și fiabilitatea rezultatelor obținute pe baza cercetării pe un eșantion mare, reprezentativ, și o metodologie universală,
- (b) reducerea la minimum a sarcinii ce revine sistemului statisticii oficiale și respondenților,
- (c) posibilitatea de a analiza datele cu privire la voluntariat în paralel cu datele care descriu situația demografică, socială și profesională, obținute în cadrul AFM,
- (d) costul redus al modului de contactare a respondenților,
- (e) posibilitatea de a face uz de interviuatori cu experiență în codificarea a diferite forme de activitate cu ajutorul clasificărilor folosite de statistici oficiale, în special cu ajutorul clasificării ocupațiilor (ISCO),
- (f) contextul cognitiv corespunzător pentru cercetare (întrebările despre munca neremunerată completează în mod natural întrebările despre munca plătită).

3.10 Cercetarea în domeniul voluntariatului prin intermediul unui modul AFM implică și anumite limitări și probleme care sunt rezolvate în conformitate cu condițiile locale sau pe baza unei abordări globale:

- (a) utilizarea metodei telefonice pentru efectuarea cercetării, care este tot mai frecventă în AFM, în loc de interviuri directe sporește constrângerea timpului și, ca urmare, poate conduce la o rată mică de raportare a voluntariatului, în special în țările în care voluntariatul este puțin conștientizat și nu face parte integrantă din limbajul de zi cu zi. De aceea, interviurile au nevoie de timp pentru explicații suplimentare sau exemple⁽¹⁸⁾,
- (b) problema de mai sus poate fi rezolvată prin includerea unor întrebări din modulul pentru măsurarea activității de voluntariat în studiul de amploare efectuate prin contact direct între interviuator și respondent (*metoda față-în-față*)⁽¹⁹⁾,
- (c) autorii manualului OIM recomandă soluții universale la unele din problemele identificate mai sus, în ceea ce privește punerea în aplicare a modului de cercetare la activitatea de voluntariat. De exemplu, având în vedere constatarea că informațiile obținute de la respondenții cărora li se solicită date despre un alt membru al gospodăriei sunt de o calitate mai slabă, se recomandă ca interviurile să fie efectuate numai cu persoanele care sunt vizate de ancheta respectivă, în loc de a folosi informații despre activitatea de voluntariat a cuiu obținute de la soț sau de la alți membri ai gospodăriei. În cazul unor dificultăți în aplicarea clasificărilor universale complexe, cum ar fi NACE, autorii prevăd posibilitatea utilizării unor clasificări mai simple, cum ar fi ICNPO⁽²⁰⁾.

3.11 Manualul privind măsurarea activității de voluntariat este cuprinzător, incluzând orientări cu privire la organizarea și efectuarea cercetării, precum și recomandări privind formularea și prezentarea rezultatelor. La evaluarea valorii activității de voluntariat, manualul recomandă metoda costului de înlocuire integral, folosind salariul mediu pe economia națională pentru tipul de activitate (profesie) și sectorul economic și instituțional de care aparține organismul pentru care se efectuează activitatea de voluntariat.

3.12 Independent de abordarea globală a soluțiilor propuse și justificarea lor temeinică, manualul OIM păstrează o flexibilitate semnificativă în privința a numeroase chestiuni care pot fi tratate de țări în mod individual, în lumina condițiilor locale. Printre acestea se numără chestiuni cum ar fi adaptarea formulărilor la condițiile locale și moduri de calcul mai mult sau mai puțin detaliate pentru valoarea activității de voluntariat (alte câteva exemple sunt prezentate la punctul 3.10). Pe de altă parte, pentru a se asigura comparabilitatea internațională a datelor, ar trebui utilizate elementele-cheie ale definițiilor activității de voluntariat.

⁽¹⁸⁾ Nałecz, S., *Sharing the Experience of Volunteer Work Measurement. Lessons from pioneer implementation of the ILO methodology by the Central Statistical Office of Poland* (Împărtășirea experienței în măsurarea activității de voluntariat. Învățămintele din pionieratul aplicării metodologiei OIM de către Biroul statistic central al Poloniei), <http://evmp.eu/wp-content/uploads/Lessons-Podgorica-GUSISP.pdf>.

⁽¹⁹⁾ Cappadozzi, T., *Sharing the Italian experience on the project of measurement of unpaid volunteer work* (Împărtășirea experienței Italiei în proiectul de măsurare a activității de voluntariat neremunerate). http://evmp.eu/wp-content/uploads/Cappadozzi_Presentation_EVMP-Conference_Madrid_3.28.2012.pdf.

⁽²⁰⁾ În toate cele trei țări care au măsurat până în prezent activitatea de voluntariat în conformitate cu manualul OIM s-au aplicat clasificări simplificate.

3.13 Flexibilitatea manualului provine dintr-o dorință de a-l face universal și de a asigura aplicarea sa pe scară largă, indiferent de diferențele culturale și sociale semnificative care există la nivel global. În UE, aceste diferențe sunt relativ mici, ceea ce face posibilă dezvoltarea unei metodologii mai uniforme și deci obținerea unor date mai ușor de comparat.

4. Ce ar trebui făcut?

4.1 Având în vedere nevoia considerabilă de date privind voluntariatul, care rezultă din rolul său cheie în generarea creșterii favorabile incluziunii și în consolidarea coeziunii sociale, a capitalului social și uman, a educației informale, a integrării pe piața forței de muncă și a solidarității între generații, este necesar ca la nivelul UE să se asigure condiții de sprijinire a unei cercetări sistematice și comparabile în domeniul voluntariatului în statele membre. CESE înțelege că toate activitățile desfășurate de instituțiile UE și de statele membre trebuie să beneficieze de stabilitatea financiară corespunzătoare și prin urmare își afirmă hotărârea de a examina toate mijloacele posibile de a sprijini și a finanța cercetările în materie de măsurare a activității de voluntariat, inclusiv propunerea menționată la punctul 1.2.

4.2 Ca urmare a recomandărilor din documentele UE care solicită statelor membre să dezvolte cercetarea în domeniul voluntariatului pe baza manualului ILO, CESE solicită Comisiei Europene ca, în următorii câțiva ani, să elaboreze o metodologie standardizată pentru cercetare în domeniul activității de voluntariat și să asigure adoptarea acesteia prin intermediul unui regulament adecvat, în scopul efectuării periodice de către statele membre a unor cercetări în acest sens.

4.3 Înainte de adoptarea regulamentului, Comisia Europeană ar trebui să ia măsuri pentru a sprijini activitatea metodologică și studiile-pilot, cu scopul de a stabili principii coerente pentru cercetarea în domeniu desfășurată de institutele naționale de statistică, făcând uz de principiile de bază ale manualului OIM și de experiența țărilor care s-au angajat deja în cercetare folosind soluțiile descrise. La stabilirea detaliilor acestui regulament, ar trebui să se ia măsuri de reducere la minimum a costurilor și a birocrăției. În acest scop, cea mai bună abordare este de a combina cercetarea în domeniul activității de voluntariat cu unul dintre celelalte domenii în care se efectuează cercetări de către institutele de statistică naționale ale statelor membre.

4.4 Având în vedere nevoia considerabilă de date privind gradul de răspândire a voluntariatului formal și informal și impactul acestuia asupra nivelului general de bunăstare și a anumitor domenii ale vieții publice din fiecare țară și din întreaga UE, ar trebui să fie create condiții care să dea Comisiei Europene posibilitatea de a colecta și de a pune la dispoziție date armonizate în mod corespunzător din studiile efectuate în statele membre și la nivelul UE. O posibilitate de a efectua cercetări cu privire la efectele voluntariatului ar putea fi, de exemplu, Ancheta privind educația pentru adulți, prin care ar putea fi colectate și analizate date legate de impactul activității de voluntariat asupra dobândirii de competențe utile la obținerea unui loc de muncă.

4.5 Valoarea economică a activității de voluntariat trebuie să fie recunoscută și prețuită de autoritățile publice. Comisia Europeană și statele membre ar trebui să introducă norme care să permită valorii economice a activității de voluntariat să constituie un mijloc de cofinanțare a proiectelor cu finanțare publică. Experiența și datele dobândite pe parcursul cercetării privind valoarea economică a activității de voluntariat, desfășurate pe baza unei metodologii unice la nivelul UE, vor fi foarte utile în găsirea unor soluții practice.

Bruxelles, 10 decembrie 2013

Președintele
Comitetului Economic și Social European
Henri MALOSSE
